22/03/2019

Επιστρέφονται τρία ιστορικά έγγραφα κλεμμένα από ελληνικό μοναστήρι

/ Ιερές Μονές

Η Βρετανική Βιβλιοθήκη επέστρεψε τρία σπάνια ιστορικά έγγραφα που εκλάπησαν από την ιστορική μονή Παναγίας Χρυσοποδαριτίσσης Αχαΐας το 1979, όπως ενημερώνουν οι Greek City Times. Τα έγγραφα εστάλησαν την Πέμπτη 21 Μαρτίου 2019 στην ελληνική πρεσβεία στο Λονδίνο ώστε να σταλούν στην Ελλάδα, ενώ οι επιστροφές είχαν ξεκινήσει το 2016 όταν ανακαλύφθηκε ότι τα κλεμμένα αντικείμενα από τα μοναστήρια βρίσκονται στη Βρετανική Βιβλιοθήκη.

Η Ιερά Μονή Παναγίας Χρυσοποδαρίτισσας είναι ανδρώα κοινοβιακή μονή, που ιδρύθηκε στα τέλη του 12ου αιώνα.

Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 23 Αυγούστου, ανήμερα της Απόδοσης της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που είναι γνωστή στον λαό και ως τα «Εννιάμερα της Παναγίας». Η μονή αποτελεί άβατο για τις γυναίκες με μόνη εξαίρεση την ημέρα της θρησκευτικής της πανηγύρεως[2]. Επίσης έχει κηρυχτεί διατηρητέο μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας.

Ο σημερινός ηγούμενος της μονής είναι ο αρχιμανδρίτης Νικόδημος Μπαρούσης.

Τοποθεσία
Βρίσκεται στην ορεινή Αχαΐα, περίπου στο κεντρικό τμήμα του νομού και συγκεκριμένα στην ιστορική περιοχή των Νεζερών, υπαγόμενη διοικητικά στην Τοπική Κοινότητα Χρυσοπηγής του Δήμου Ερυμάνθου. Είναι χτισμένη πάνω σε ένα σπήλαιο του Ερυμάνθου, σχεδόν στον πυθμένα της κοιλάδας του ποταμού Πείρου και κοντά στις όχθες του, κυκλωμένη από αιωνόβια δέντρα και κήπους.

Απέχει οδικώς περίπου 20 χιλιόμετρα από την Χαλανδρίτσα, έδρα του Δήμου Ερυμάνθου, 40 χιλιόμετρα από την Πάτρα και 44 χιλιόμετρα από τα Καλάβρυτα.

Ονομασία
Σύμφωνα με την τοπική λαϊκή παράδοση υπάρχουν τρεις εκδοχές για την ονομασία της μονής:
α) οφείλεται από το χρυσό αφιέρωμα πιστού για τη θεραπεία του ποδιού ή των ποδιών του, επικαλούμενου την βοήθεια της Παναγίας
β) από το "χρυσό", δηλαδή θαυματουργό, πόδι της Παναγίας που σπεύδει να βοηθήσει, όταν την επικαλούνται
γ) ότι η εικόνα της Παναγίας μετακινήθηκε, όταν επρόκειτο να κτιστεί το μοναστήρι σε άλλη θέση από το σπήλαιο στο οποίο είχε βρεθεί.

Ιστορία
Πρόκειται για ένα από τα αρχαιότερα μοναστήρια της Αχαΐας, με άγνωστη ωστόσο την ακριβής ημερομηνία ίδρυσής του. Πιθανολογείται ότι κτίστηκε στα τέλη του 12ου αιώνα και ο πρώτος ναός λειτούργησε μέσα σε σπήλαιο με σταλαγμίτες στα τοιχώματα του οποίου σώζονται αγιογραφίες. Πριν την ίδρυσή της υπήρχαν ασκητήρια στην περιοχή. Τοιχογραφίες του 15ου αιώνα που ανακαλύφθηκαν καθώς και χειρόγραφο του 14ου αιώνα ανάγουν την ίδρυσή της τουλάχιστον στους υστεροβυζαντινούς χρόνους (1204 μ.Χ. – 1453 μ.Χ.) και παλαιότερα.

Η μονή είχε μεγάλη ακίνητη περιουσία στα γύρω χωριά και περιοχές ενώ είχε και μετόχια σε πιο μακρινές περιοχές, όπως π.χ. στα Μαύρα Βουνά, στο Θεριανό, στην Πάτρα, στην Κέρτεζη και αλλού.

Σύμφωνα τον Μανουήλ Γεδεών, η μονή της Χρυσοποδαρίτισσας έχει ανακηρυχθεί πατριαρχική το 1635 από τον πατριάρχη Κύριλλο. Το 1786 κηρύχτηκε σταυροπηγιακή με σιγίλλιο του πατριάρχη Προκοπίου και ύστερα από μέριμνα του εκ Δημητσάνης, μητροπολίτη Πατρών Θεοφάνη Α΄ Φλωρία.

Άλλη άποψη αναφέρει ότι η μονή έγινε σταυροπηγιακή το 1635 και ότι το προνόμιο αυτό ανανεώθηκε μέχρι το 1798. Αναφέρεται επίσης ότι: «Εις την μονήν υπάρχουν δύο μολυβδόβουλα πατριαρχικά, έν του Προκοπίου του 1786 και το άλλο του Γρηγορίου του Ε΄ του Φεβρουαρίου του 1798 τα οποία αμφότερα ανακηρύσσουν την πατριαρχικήν αξίαν της μονής».

Η μονή επί Τουρκοκρατίας ανήκε στη Μητρόπολη Πατρών, αν και τα Νεζερά τότε υπαγόντουσαν διοικητικά στον καζά των Καλαβρύτων. Το 1707 βρισκόταν σε καλύτερη οικονομική κατάσταση από τις μονές Γηροκομειού και Ομπλού και υποχρεώθηκε να δώσει προκαταβολή 100 τσεκίνια για την οχύρωση του Ρίου. Το 1715 ηγούμενος ήταν ο Παχώμιος ενώ μετά το 1770 ο Ανανίας από το χωριό Κομπηγάδι. Σύμφωνα με έγγραφο που συντάχθηκε στο μοναστήρι στις 15 Μαΐου του 1780 είχαν εκεί το κελί τους οι μοναχές Πραξιά και Προφηρία.

Κατά τα Ορλωφικά, το 1770, πυρπολήθηκε από τον Σουλεϊμάν Τζιαπάρι και τους Τουρκαλβανούς στρατιώτες του μαζί με την ευρύτερη περιοχή των Νεζερών και ξαναχτίστηκε το 1812 από τον μοναχό Ανανία. Τον Μάιο του 1826 καταστράφηκε ξανά, μαζί με όλα τα γύρω χωριά, αυτή την φορά από τον Ιμπραήμ Πασά και τα στρατεύματά του, σε μια προσπάθεια κατάπνιξης Επανάστασης του ’21. Ξαναχτίστηκε έπειτα από το τέλος της ελληνικής επανάστασης, το 1879.

Όπως αναφέρεται, επισκέπτονταν συχνά το μοναστήρι ο Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός για διάφορες υποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, το μοναστήρι αυτό «χρησίμευε ως καταφύγιο του απηνώς υπό του Κωλέτου και των συν αυτώ καταδιωκομένου πρωτεργάτου της Επαναστάσεως αοιδίμου Μητροπολίτου Π. Πατρών Γερμανού» (Χ. Π. Κορύλλος)[εκκρεμεί παραπομπή]. Απ’ εκεί που είχε καταφύγει ο Π. Π. Γερμανός διατάχθηκε να τον συλλάβει ο Ν. Σοφιανόπουλος, που είχε διοριστεί φρούραρχος Χλουμουτσίου, και έτσι τον οδήγησε από τα χιονισμένα βουνά στη Γαστούνη που κατείχε ο Γκούρας. «Κι ο Νικολέτος ήρθε στα Νεζερά, στο μοναστήρι της Χρυσοποδαρίτισσας, μπήκε μ’ απάτη μέσα κι έπιασε τους μοναχούς Νεκτάριο και Νικηφόρο, «τους παλληκαράδες του αγώνος», κι αφού τους εβασάνισε, τους πήρε «ότι πολύτιμον πράγμα είχαν» και τα πιστόλια τους ακόμα. Και τον Π. Π. Γερμανό, αφού τον εγύμνωσαν και τον ελήστεψαν, υποβάλλοντας τον σε πολλούς εξευτελισμούς τον έσερναν μαζί τους πεζό στα Καλαβρυτοχώρια, ως ότου να φτάσουν στη Γαστούνη, όπου με την επέμβαση και την επιμονή του Γ. Δράκου, τον ηλευθέρωσαν».

Στη μονή Χρυσοποδαριτίσσης, που είχε μετατραπεί σε κέντρο αποθήκευσης εφοδίων του αχαϊκού στρατοπέδου, εναπόθεταν τα τρόφιμα που συγκέντρωναν από την επαρχία και τα γύρω χωριά για την τροφοδοσία του στρατού κατά την

πολιορκία της Πάτρας την άνοιξη του 1821[8][17][19]. Εκεί κατασκεύασαν φούρνους και διόρισαν φροντιστή τον ηγούμενο αυτής Νικηφόρο και μοίραζαν τις τροφές τακτικά.